

Міністерство освіти і науки України

Науково-методичний центр
професійно-технічної освіти
у Запорізькій області

Збірник матеріалів
III Всеукраїнської
науково-практичної
конференції

ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ, ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

05 червня, 2024

м. Запоріжжя
Україна

УДК 504.75
О92

Всеукраїнська науково-практична конференція проводиться відповідно до плану роботи Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області

О92 Охорона довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції / за ред. Паржницького О. В., Петерик С. М., Матяшевої О. Б. м. Запоріжжя, 05 червня 2024 року [Електронне видання]. Запоріжжя : Видавництво «Просвіта», 2024. 408 с.

ISBN 978-966-653-555-2

Збірник містить матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції за такими основними напрямками: перспективи освіти: сучасні підходи до формування екологічної компетентності здобувачів освіти; оволодіння уміннями та навичками екологічної діяльності у здобувачів освіти; залучення громадських екологічних організацій, просвітницьких товариств до поширення екологічних знань та елементів екологічної культури; міждисциплінарний підхід до формування екологічного мислення; розвиток міжнародних зв'язків і співробітництва у галузі екологічної освіти і науки, охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, збереження біосфери і цивілізації; прикладна екологія.

УДК 507.75

Матеріали подано в авторській редакції, за достовірність фактів, цитат, посилань на джерела, власних імен тощо, відповідають автори публікації.

ISBN 978-966-653-555-2

© Автори матеріалів, 2024

© Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Запорізькій області, 2024

© Видавництво «Просвіта», 2024

ЗМІСТ

ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПОКАЗНИК ЯКОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ	12
<i>Андріященко Галина Іванівна</i>	
ЧЕРВОНОКНИЖНА ФЛОРА ШАЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ	16
<i>Арват Лариса Семенівна, Бражник Ольга Ярославівна</i>	
ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ТИЛГУЛЬСЬКОГО ЛИМАНУ	19
<i>Бакума Людмила Володимирівна, Бакума Анатолій Володимирович</i>	
ЯК МАЙБУТНІ ФАХІВЦІ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ НЕЗАБАРОМ РЯТУВАТИМУТЬ ПЛАНЕТУ?	24
<i>Бартко Алла Едмундівна</i>	
СПІВРОБІТНИЦТВО БАНКІВ ТА ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ У РОЗБУДОВІ ЗЕЛЕНОЇ РЕСУРСОЕФЕКТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ	33
<i>Білошанка Вікторія Степанівна, Крутій Артем Павлович</i>	
РОЛЬ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПРОСВІТНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО НАСЛІДКІВ ЗМІНИ КЛІМАТУ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	38
<i>Богачова Ольга Сергіївна</i>	
ЕКОЛОГІЧНІ ТРЕНДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	42
<i>Богданович Ольга Анатоліївна</i>	
ВПЛИВ ЗАБРУДНЕНОГО ПОВІТРЯ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.....	46
<i>Бондаренко Владислава Олексіївна, Холодова Ніна Олександрівна</i>	
ВДОСКОНАЛЕННЯ ГРУНТОЗНАВЧОЇ ТА ГЕОДЕЗИЧНО-ЗЕМЛЕВПОРЯДНОЇ ОСВІТИ – ОДНА ІЗ ПЕРЕДУМОВ ВИПЛАТИ РЕПАРАЦІЙ НА ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ГРУНТІВ УКРАЇНИ.....	50
<i>Боровик Петро Миколайович, Кирилюк Володимир Петрович</i>	
РЕЦИКЛІНГ – ДРУГЕ ЖИТТЯ ВІДХОДІВ.....	52
<i>Булейко Галина Іванівна</i>	
ФОРМУВАННЯ ЕКО-НАВИЧОК У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР.....	56
<i>Бурдейна Тетяна Юріївна</i>	

publications/426422-consumer-education-on-green-banking-for-90e4c454.pdf (дата звернення: 20.05.2024).

3. Lalon, R. (2015). Green banking: Going green. *International Journal of Economics, Finance and Management Sciences*. 3(1). 34-42. URL: <http://dx.doi.org/10.11648/j.ijefm.20150301.15> (дата звернення: 20.05.2024).

4. Barua, S. (2020). *Principles of Green Banking: Managing Environmental Risk and Sustainability*. Berlin. Walter de Gruyter GmbH. URL: <https://doi.org/10.1515/9783110664317> (дата звернення: 20.05.2024).

5. Eco-innovation in Europe and NIS: general trends and policy challenges for a sustainable future. UNIDO. *Working paper*. №.03. 2011. URL: <https://www.unido.org/> (дата звернення: 20.05.2024).

6. Ткаченко Я. Розвиток зеленого банкінгу в Україні. *Вісник АПСВТ*. 2017. № 2. С. 90–92.

РОЛЬ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПРОСВІТНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО НАСЛІДКІВ ЗМІНИ КЛІМАТУ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Богачова Ольга Сергіївна

кандидат медичних наук,

доцент кафедри гігієни та екології №1,

Харківський національний медичний університет,

м. Харків, Харківська область

Зміна клімату є однією з найсерйозніших загроз для здоров'я людини в 21 столітті. Згідно з даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), у період з 2030 по 2050 рік кліматичні зміни можуть призвести до близько 250 000 додаткових випадків смертей щороку через недоїдання, малярію, захворювання шлунково-кишкового тракту та теплові хвилі [1].

Мета – висвітлити ключову роль медичних працівників, зокрема лікарів, як авторитетних джерел інформації у просвітницькій діяльності щодо наслідків зміни клімату для здоров'я населення.

В роботі використовувалися наступні методи: аналіз наукових публікацій, звітів міжнародних організацій, статистичних даних щодо впливу зміни клімату на здоров'я людини, інформації з сайту Центру громадського здоров'я МОЗ України [2]. Було проведено опитування серед 23 студентів 2-4 курсів медичного факультету віком від 17 до 20 років (середній вік - 19,2 роки) з метою визначення їхньої обізнаності щодо впливу зміни клімату на здоров'я населення та ролі медичних працівників у просвітницькій діяльності з цього питання. Використовувалася анонімна анкета з 9 питань, що включала питання про загрози зміни клімату для здоров'я, можливі наслідки, роль медпрацівників, наявність відповідних знань і потребу їх включення до навчальних програм.

Експерти ВООЗ стверджують, що вже зараз спостерігаються негативні наслідки зміни клімату для здоров'я людини [3]. Зокрема, зафіксовано збільшення випадків захворювань, пов'язаних з екстремальними погодними явищами, такими як посухи, повені та спекотні хвилі. За даними Центрів з контролю та профілактики захворювань США (CDC), лише у 2021 році екстремальні погодні умови стали причиною 688 смертей та 18,8 млрд доларів економічних збитків у країні [4].

В Україні також спостерігається негативний вплив змін клімату на стан здоров'я населення [5]. За даними Центру громадського здоров'я МОЗ України, у 2022 році внаслідок аномальної спеки в країні було зареєстровано понад 1200 випадків теплового удару, з них 92 - із летальними наслідками. Порівняно з 2021 роком кількість випадків теплових уражень зросла на 37%.

Зміна клімату сприяє також поширенню інфекційних захворювань, переносниками яких є комахи та кліщі [6]. За офіційними даними, в Україні спостерігається тенденція до зростання захворюваності на хвороби, які переносяться кліщами (Лайм-бореліоз, кліщовий енцефаліт). Наприклад, у 2022 році було зареєстровано 6287 випадків Лайм-бореліозу, що на 20% більше, ніж у 2021 році.

Відповідно до результатів опитування 23 студентів-медиків, переважна більшість респондентів (72,2%) визнають зміну клімату як загрозу для здоров'я людини. Найбільш поширеними наслідками зміни клімату для здоров'я населення, згідно з відповідями, є поширення інфекційних захворювань (61,1%), підвищений ризик теплових ударів (66,7%), загострення респіраторних та серцево-судинних захворювань (66,7%) та погіршення психічного здоров'я (50%).

Більшість опитаних (55,6%) вважають, що медичні працівники повинні відігравати роль в інформуванні громадськості про вплив змін клімату на здоров'я. При цьому найбільш популярними напрямками були названі консультування пацієнтів (66,7%), проведення публічних лекцій та тренінгів (44,4%), співпраця із ЗМІ (22,2%) та участь у розробці національних стратегій адаптації (33,3%).

Лікарі відіграють ключову роль у боротьбі з наслідками змін клімату для здоров'я населення [7]. Вони є авторитетними експертами, яким довіряє громадськість, а отже можуть ефективно інформувати про ризики та запобіжні заходи. Завдяки професійним знанням вони здатні донести достовірну інформацію про вплив кліматичних змін на поширення різних захворювань.

Лікарі також відіграють провідну роль у розробці стратегій адаптації системи охорони здоров'я до кліматичних викликів [8].

Медичні працівники, особливо лікарі, відіграють ключову роль у інформуванні населення про наслідки зміни клімату для здоров'я та просвітницькій діяльності щодо профілактики і адаптації. Вони володіють знаннями, авторитетом та довірою для доступного інформування широких верств про цю проблему. Результати опитування 23 студентів-медиків підкреслюють важливість інформування майбутніх лікарів про вплив змін клімату на здоров'я людини та необхідність активного залучення медичних працівників до просвітницької діяльності з цієї проблематики.

Практичні рекомендації для лікарів:

- інформувати пацієнтів про ризики захворювань, пов'язаних зі зміною клімату;
- проводити роз'яснювальну роботу щодо профілактичних заходів;
- організовувати публічні лекції та тренінги з підвищення обізнаності громадян;
- співпрацювати з ЗМІ та громадськими організаціями;
- лобювати розробку стратегій адаптації системи охорони здоров'я на державному рівні.

Лікарі як авторитетні й довірені експерти мають унікальну можливість донести важливу інформацію до населення та сприяти мінімізації негативного впливу зміни клімату на здоров'я людей.

Список використаних джерел

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. Зміна клімату і здоров'я людини. URL: <https://www.who.int/teams/environment-climate-change-and-health> (дата звернення: 20.05.2024).
2. Центр громадського здоров'я МОЗ України. Статистичні дані про захворюваність. URL: <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan> (дата звернення: 20.05.2024).
3. Галанова В. П. Вплив глобальних змін клімату на стан здоров'я населення. *Вісник ХНМУ*. 2020. № 1. С. 169–175.
4. Centers for Disease Control and Prevention. Climate Change and Health. URL: <https://www.cdc.gov/climateandhealth/effects/default.htm> (дата звернення: 20.05.2024).
5. Романенко О. В., Гозак С. В., Запорожченко Ю. Г. Роль лікарів у боротьбі зі змінами клімату. *Сімейна медицина*. 2019. № 3. С. 45–49.
6. Watts N. та ін. The 2019 report of the Lancet Countdown on health and climate change. *The Lancet*. 2019. Vol. 394, № 10211. P. 1836–1878.

7. World Health Organization. COP24 Special Report: Health & Climate Change. URL: <https://www.who.int/globalchange/publications/COP24-report-health-climate-change/en/> (дата звернення: 20.05.2024).

8. Kjellstrom T., Woodward A. Public health impact of global heating due to climate change: potential effects on chronic non-communicable diseases. *Int J Public Health*. 2021. Vol. 66. P. 1–10.

ЕКОЛОГІЧНІ ТРЕНДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ УКРАЇНИ

Богданович Ольга Анатоліївна

кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
м. Харків, Харківська обл.

Для розв'язання екологічних проблем в умовах соціально-економічного зростання виникла актуальна потреба у впровадженні стратегії сталого розвитку в Україні. Порушення рівноваги в навколишньому середовищі відбувається внаслідок використання людиною великої кількості природних ресурсів для зростаючого масштабного виробництва. Одночасно з нещадним вичерпанням невідновлюваних ресурсів (лісових, водних, земельних, біологічних), виникають гострі соціально-економічні проблеми. Все це зрештою підриває природно-ресурсний потенціал суспільного виробництва і негативно позначається на здоров'ї людини.

Соціально-економічний розвиток має ґрунтуватися на принципах врахування можливостей природних комплексів, витримувати навантаження і забезпечувати нормальне функціонування біосфери і локальних екосистем. Від цього вирішальною мірою залежать їх корисна продуктивність, якість і комфортність життєвого середовища, екологічне та економічне благополуччя населення того чи іншого регіону.

Сталий (надійний, збалансований, гармонійний) розвиток – це такий позитивний, динамічний процес змін екологічних, економічних та соціальних